

САМООСВІТА ВИКЛАДАЧА, ЯК ФАКТОР ПІДВИЩЕННЯ РІВНЯ ПРОФЕСІЙНОЇ КОМПЕТЕНЦІЇ

Для професійної діяльності викладача сьогодні недостатньо просто працювати в освітній установі і знати свій предмет. Для того, щоб відповідати новим освітнім запитам, працівники освіти повинні постійно оновлювати і збагачувати свій професійний досвід, володіти високоякісним, гнучким потенціалом. Підвищення рівня професійної компетентності є важливою ланкою безперервної професійної освіти. Одним з показників педагогічної майстерності і професійної компетентності викладача є його здібність до самоосвіти. Самоосвіта – це цілеспрямована робота педагога по розширенню і поглибленню своїх теоретичних знань, вдосконаленню тих, що є і придбанню нових професійних навиків і умінь в світлі сучасних вимог педагогічної і психологічної наук. Як зазначає М. Рогозіна, самоосвіта – це творчий процес оволодіння професійними знаннями [4,с.108]. Л.Лук'янова розглядає самоосвіту як систему навчання відповідно до власних освітніх цілей за мінімальної участі інших осіб; здобуття знань самостійним навчанням поза навчальним закладом [2,с.175].

Процес самоосвіти має наступні ознаки: по-перше, самоосвіта має бути організованою і в зв'язку з цим з'являється якась система. По-друге, самоосвіта може розглядатися як процес, в якому провідне місце займають мотивація (самотивація) і використання технології здобуття знань, умінь і навичок. По-третє, хоча самоосвіта — процес, що характеризується великою мірою автономності, фахівець, що займається самоосвітою, для того, щоб зробити цей процес ефективніше, повинен активно спілкуватися з іншими людьми (колегами, керівниками і т. д.). І, нарешті, по-четверте, організація і технології самоосвіти можуть забезпечити і фактично забезпечують якийсь рівень знань, умінь і навиків. Постійна самоосвіта - ось той визначальний актив життя сучасного викладача, який допоможе не відстати від вимог сучасної освіти. Визначимо складові, потреби, мотиви, спонукаючі викладача до самоосвіти:

- щоденна робота з інформацією. Готуючись до заняття, виступу, класної години, конференції та ін. у викладача виникає необхідність пошуку і аналізу нової інформації; дисципліна, яка викладається, знаходиться в постійному русі, з'являються нові технології і їх потрібно вивчати, поглиблювати свої знання;
- бажання творчості. Викладач професія творча. Творча людина не зможе з року в рік працювати поодиночці і тому ж плану або сценарію, читати одні і ті ж доповіді. Повинне з'явитися бажання пошуку нових напрямків у методиці та організації навчально-виховного процесу, впровадження нових педагогічних технологій в освітній процес;
- конкуренція. Конкуренція між педагогами веде до того, що вони прагнуть давати цікаві лекції, якісні знання;
- вимоги професії та ставлення самого викладача до вимог. Причому вимоги, що пред'являються спеціалісту, повинні бути вище тих можливостей, що має людина (Бодальов О.). І звісно, якщо він байдуже ставиться до них, про розвиток особистості не йдеться [1].

Самоосвіта безперервна, але планувати її потрібно поетапно. Технологія організації самоосвіти педагогів може бути представлена у вигляді наступних етапів:

- 1 етап – самосвідомість – робота педагога починається з аналізу своєї діяльності. Відбувається формування потреби в самоосвіті, самооцінка підготовленості, усвідомлення необхідності в знаннях;
- 2 етап – планування – вибирається тема по самоосвіті. Педагог ставить мету, завдання, прогнозує результати своєї роботи, встановлює терміни;
- 3 етап – теорія – вивчається проблема. Відбувається осмислення, аналіз і узагальнення накопичених педагогічних фактів, вивчення банку матеріалів: списки рекомендованої для самостійної роботи літератури; матеріали передового педагогічного досвіду; різні варіанти планів роботи по самоосвіті; тексти доповідей; новинки педагогічної літератури .

4 етап – практика – на даному етапі проводяться відкриті заняття, відпрацьовуються нові ідеї та технології, здійснюється практична робота по вибраній темі самоосвіти.

5 етап – самоконтроль – етап, на якому педагог повинен підвести підсумки своєї самостійної роботи, узагальнити спостереження, оформити результати. При цьому головним є опис проведеної роботи, встановлених фактів, їх аналіз, теоретичне обґрунтування результатів, формулювання загальних висновків і визначення перспектив у роботі[3].

Показниками ефективності педагогічної самоосвіти є, перш за все, якість організованого педагогом навчально-виховного процесу, а саме розроблені або видані методичні посібники, статті, підручники, програми; розробка нових форм, методів і прийомів викладання дисципліни; доклади, виступи; розробка дидактичних матеріалів, тестів, наглядностей; розробка і проведення відкритих уроків по власних, новаторських технологіях; створення комплектів педагогічних розробок; проведення тренінгів, семінарів, конференцій, майстра-класів, узагальнення досвіду з досліджуваної проблеми.

На якому б етапі життєвої і професійної дороги не знаходився викладач, він ніколи не зможе вважати свою освіту завершеною, а свою професійну концепцію остаточно сформованою. Поки викладач виконує свої професійні обов'язки, він орієнтується на вимоги, що пред'являються йому суспільством, і він не може не займатися самоосвітою.

Список використаних джерел

1. За ред.. І.П. Зерона. Неперервна професійна освіта: проблеми, пошуки, перспективи.: К. - Вінол, 2000.-636 с.
2. Лукянова Л.Б. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник/ Авт.-упор.: Лукянова Л.Б., Аніщенко О.В.-К.;Ніжин:Видавець ПП Лисенко М.М.,2014.-108с.
3. Пехота О.М., Кітенко А.З., Лаборський О.М. Освітні технології.: К. - АСК, 2000. - 225 с

4. Рогозіна М.Ю. Самоосвіта як фактор особи стіно-професійного становлення майбутнього вчителя/ М.Ю.Рогозіна// Особистісні та ситуативні детермінанти поведінки і діяльності людини.-Донецьк: ТОВ «Юго-восток Лтд»,2007-С.175-184.